

se najprije oblici kratkog napjeva, a zatim i oni dugog napjeva.

Raznovrsnost melopoetskih oblika uspavanki vrlo dobro ilustrira napjev br. 209. U pjevanom tekstu ponavlja se drugi članak deseteračkog stiha (*Nina, buba, u beši goluba, u beši goluba*). U metroritamskom obrascu taj je napjev jednak napjevu vrlo poznate narodne pjesme iz NOB *Ide Tito preko Romanije, preko Romanije* (usporedi *Zbornik partizanskih narodnih napeva*, Beograd 1962, str. 14. — dva zapisa C. Rihtmana). Zapisi napjeva partizanske pjesme i prije spomenute uspavanke razlikuju se jedino u položajima taktirnih crta (u partizanskoj imamo taktove 4/4, 3/4, i 4/4, u uspavanci 4/4, 5/4 i 2/4). Melodijske krivulje prvih dvaju taktova i drugog napjeva veoma su slične.

U tabelama melopoetskih oblika uspavanki, u drugoj skupini oblika dugog napjeva, pažnju čitaoca privlači prikaz melopoetske strukture uspavanke u kojoj se u pjevanom tekstu nakon cjelovitog deseteračkog stiha ponove samo prva dva sloga drugog članka tog stiha (*Lila, buba, san te prevario, san te*), napjev br. 198. U tabeli su strukture teksta i napjeva tog primjera označene kao jednake — A a_{2/3}, A a_{2/3}. Autor zbirke je u predgovoru s pravom istaknuo da je u pjevanim uspavankama prevaga na napjevu, ne na tekstu »...jer jedino napjevom majka može da djeluje na dijete« (str. 20). Uz takvo polazište smatram da se u notnom zapisu napjeva br. 198 strukture teksta i napjeva ne podudaraju, one su veoma različite (vidi priloženi notni primjer).

Iznad notnog crtovlja označio sam gotovo identično ponavljanje lako uočljivog glazbenog retka. Struktura napjeva, dakle, glasi A A. Svaki glazbeni redak obuhvaća šest slogova pjevanog teksta, bez obzira na

strukturu teksta, gdje su uz deseterački stih (4,6) dodana prva dva sloga drugog članka tog stiha A a_{2/3}.

Uz tabele melopoetskih oblika valja upozoriti i na tehničke tiskarske greške. U pregledu oblika dugog napjeva uspavanki sheme strukture napjeva nalaze se na mjestu shema strukture teksta, a sheme strukture teksta pod najavljenim strukturama napjeva (str. 245). U pregledu oblika dugog napjeva u pjesmama za zabavljanje djece pogreške su u redosljed rednih brojeva napjeva. Pravi redosljed: 286, 287, 285, 288.

Zbirka donosi indeks incipita, pregled početaka napjeva od najnižih početnih tonova prema višima, popis napjeva prema početnim stihovima abecednim redosljedom uz navedene redne brojeve napjeva i teksto-va — i redosljed izlaganja svih napjeva ove zbirke uz paralelno navedene redne brojeve tekstova tih napjeva. Velika je šteta što ova zbirka nema informativnog sažetka na jednom od svjetskih jezika. Kao završno upozorenje na mnoge izvanredne tekstove navodim početne stihove dviju uspavanki.

Majka sina u gori rodila,
'čelica ga medom zadojila,

(Tekstovi A-I, 2 a)

Nini, sine, ninala te majka,
ninala te i uspavala te.

(Tekstovi A-III, 23)

Jerko Bezić

Vinko Žganec, Hrvatske pučke popijevke iz Zeline i okolice, Za tisak priredio Zvonimir Bartolić, SIZ kulture i informiranja Zelina, Zelina 1979, 292 str.

Objavljena tri godine nakon autorove smrti, zbirka je prva knjiga novozapočete Biblioteke kulturne baštine Zeline i okolice, koju su uredili prof. Ivan Valentaković i prof. Zvonimir Bartolić, koji je popratio zbirku studijom o dru Vinko Žgancu i njegovu radu.

Zbirka obuhvaća 170 Žgančevih zapisa napjeva, koji su rezultat njegova etnomuzikološkog istraživanja u zelinskom području 1946, 1947. i 1973. godine, kao i 42 zapisa Franje Ks. Kuhaća, dva zapisa Ivana Valentakovića i jedan zapis Vilka Zapičića. Raznovrsna građa zbirke podijeljena je prema sadržaju tekstova pjesama u skupine ljubavnih, svatovskih, obrednih i žnjačkih popijevaka, nakon kojih slijedi skupina djevojačkih kletvi, prokšenjačkih, vilinskih i mitoloških popijevaka, zatim razne popijevke, starinski hrvatski plesovi, kola i marševi, popijevke različitih sadržaja (među kojima se nalaze i pjesme koje bi se sadržajem mogle uvrstiti u prethodne skupine, npr. žnjačka, betlehemarska i uskrsna) i na kraju popijevke iz Kuhaćeve, Plohlove i Andresove zbirke pjesama.

U zbirci je za svaku pjesmu donijet tekst zapisan prvo u obliku u kakvom se izvodi prilikom pjevanja (s ponavljanjem i umecima) a zatim čitav tekst bez ponavljanja. Uz zapise melodija, koje su transponirane na zajednički završni ton g^1 (uz koji je dosta neredovito obilježena i originalna visina završnog tona), nalaze se oznake za tempo izvođenja (ne uz svaki napjev), za strukturu melostrofe i broj slogova u svakom melostihu. Prije zapisa navedeno je ime pjevača, svirača ili kazivača, mjesto i godina njegova rođenja, a neposredno nakon toga Žgančeve bilješke i kraći komentari, u kojima osim podataka o podrijetlu pjesme, objašnjenja manje poznatih i dijalektalnih riječi, autor zbirke iznosi vrijedne dopune o načinu izvođenja te opisuje prigodu i običaj uz koji se dotična pjesma ili svirka izvodi.

U knjizi je nakon građe tiskan Žgančev članak *O mojem zapisivanju hrvatskih pučkih popijevaka u Zelini i okolici godine 1946., 1947. i 1973.*, u kojem autor iscrpno navodi podatke o sastavu i repertoaru ograna seljačke sloge iz sedam mjesta zelinskog kotara, koji su nastupili 29. VI. 1946. na Smotri hrvatskih

narodnih pjesama u Zelini. Pored izvještaja o terenskom radu u 1947. godini, napomena o glazbenim obilježjima građe, popisa narodnih plesova, kola i glazbenih instrumenata te prikaza Kuhaćeve istraživačkog rada u Zelini, u članku se ističu Žgančeva zapažanja i mišljenja o razvoju stila narodnog pjevanja i o promjenama nastalim u tekstovima i načinu izvođenja ophodarskih pjesama.

Korisno je što Žganec, osim građe koju je sâm prikupio za ovu zbirku, ukazuje na ostale poznate izvore folklorne glazbe Zelinskog prigorja — uz zapise iz Kuhaćeve, Plohlove i Andresove zbirke pjesama koji su uvršteni u ovo izdanje donijet je popis pjesama iz Jertovca koje su objavljene u Žgančevim *Narodnim popijevkama iz Hrvatskog zagorja* (JAZU, Zagreb 1950), dok su ostali zapisi u rukopisu pohranjeni u Zavodu za istraživanje folkloru u Zagrebu. Uz navedene izvore ističe se preko 100 još neobjavljenih zapisa folklorne glazbe iz okolice Zeline prof. Slavka Jankovića, čiji je rukopis otkupio bivši Fond za unapređivanje kulturnih djelatnosti općine Zeline, a namjera je izdavača da ih objavi u drugoj knjizi Biblioteke kulturne baštine Zeline i okolice kako bi upotpunili sliku o folklornoj glazbi Zelinskog prigorja.

U prilogu zbirke nalazi se abecedno kazalo pjesama po prvom stihu i abecedno kazalo pjevača. Nažalost, izostali su pregledi tonskih nizova, metroritamskih obrazaca i melopoetskih oblika, kojima je Žganec inače redovito opremao svoje zbirke.

Grozdana Marošević-Brnetić

Studia musicologica Academiae Scientiarum Hungaricae, XXII, 1980, 1-4, Incochata a **Zoltán Kodály**, Akadémiai Kiadó, Budapest 1980, 487 str.

Knjiga (opsega 483 stranice) vrlo je bogata raznim muzikološkim studijama. Sadrži petnaest studijskih priloga, tri dokumentarna rada i